

พระตำหนักสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดท่าสุทธาวาส อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

คำนิยม

จากนโยบายรัฐบาลที่เน้นการสร้างสังคมเข้มแข็งให้คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานของคุณธรรมส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืน บนฐานของวัฒนธรรมไทย เพื่อเชิดชูคุณค่าและจิตวิญญาณของความเป็นไทย ตลอดจนสร้างความสามัคคี เอื้ออาทร สมานฉันท์ของสังคมและประเทศชาติ ส่งเสริมเรื่องคุณธรรมนำความรู้ และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืน กระทรวงวัฒนธรรมได้เล็งเห็นความสำคัญในการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมของคนในชาติ จึงได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมทั้งแบบเชิงรุกและเชิงรับ เพื่อเป็นการป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาสังคมควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจให้เกิดความสมดุลพร้อม ๆ กันไป โดยให้ความสำคัญกับทุกมิติ จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตของคนไทยแต่อดีตมีความผูกพันกับหลักความเชื่อและหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีพระภิกษุสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ กับการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเสริมสร้างคุณค่าทางจิตใจให้แก่ประชาชน แม้ว่าปัจจุบันบริบทของสังคมเปลี่ยนแปลงไป วิถีชีวิตของคนไทยก็เปลี่ยนไป แต่คุณค่าของศีลธรรมตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาก็ยังคงแนบแน่นอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยบนรากฐานทางวัฒนธรรมไทยสืบมา

วัดท่าสุทธาวาส อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง เป็นวัดสำคัญทางประวัติศาสตร์ สร้างสมัยกรุงศรีอยุธยา มีอุโบสถประจำพระองค์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นที่รวมใจของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง การจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดท่าสุทธาวาส เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้ชุมชน (บ้าน) วัด โรงเรียน มีแหล่งเรียนรู้ศีลธรรม แหล่งจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของชุมชน เป็นศูนย์ฯ ที่ชุมชนร่วมมือร่วมใจ นับเป็นโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วยมิติศาสนาเป็นที่คาดหวังของรัฐบาล เรื่อง “คุณธรรมนำความรู้ พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรม เป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้” ทุกกลุ่มเป้าหมาย

ดิฉันขอชื่นชม ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง และทุกฝ่ายที่ได้ร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงานและจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดท่าสุทธาวาส ให้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ขออวยพรให้การดำเนินงานฯ บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ และขออวยพรให้ทุกท่านมีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน

(คุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

เสนอรูปแบบการจัดกระบวนการดำเนินงาน โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

แนะนำจังหวัดอ่างทอง

เรียบง่ายในเมืองสองพระนอน

ชาวอ่างทองสืบทอดและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ที่เป็นเพียงชาวบ้านธรรมดา ทำนาเพื่อหาเลี้ยงชีพ เมื่อหน้าเกี่ยวข้าวก็รวมตัวกันมาลงแขกเกี่ยวข้าว แม่ครัวก็สรรหาของอร่อยมาเลี้ยงกัน ยามว่างจากหน้านาจะมีอะไรจรรโลงใจให้ชื่นบานหลังความเหน็ดเหนื่อยยาวนาน กว่าการนั่งบรรเลงเพลงร่วมกัน บ้างก็เดินไปจองที่หน้าวิกเตรียมดูลิเก ก่อนกลับมาเล่าให้ใครต่อใครฟังอย่างซาบซึ้ง เมื่อนางเอกต้องพลัดพรากจากพระเอก

เสียงกรอ “ระนาด” ที่แว่วหวานดังกังวานไปทั่วท้องนา จากฝีมือของครูเพลงผู้สืบทอดมรดกทางดนตรีจากบรรพบุรุษ ยังคงเต็มไปด้วยอารมณ์มีเรื่องราว เรียงร้อยผ่านเสียงกระทบของไม้เป็นจังหวะ ๆ วันเวลาที่เปลี่ยนไปนั้นทำให้ชีวิตธรรมดา ๆ เหล่านั้นกลายเป็นเรื่องราวน่าติดตาม มีสีสันราวกับเป็นเวทีโรงใหญ่ ให้เราเฝ้ามองตามแต่ผู้กำกับเวทีจะเปลี่ยนฉากไป

นี่ละ เมือง “อ่างทอง” ***เมืองสองพระนอนที่ยิ่งใหญ่...***

จังหวัดอ่างทองตั้งอยู่บริเวณภาคกลางตอนล่าง มีเนื้อที่ ๙๖๘ ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน ๒ สาย ได้แก่ แม่น้ำน้อยและแม่น้ำเจ้าพระยา แบ่งการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองอ่างทอง อำเภอวิเศษชัยชาญ อำเภอแสวงหา อำเภอป่าโมก อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอไชโย และอำเภอสามโก้

คลังวัฒนธรรมพื้นบ้าน

อ่างทองเป็นจังหวัดที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านถึง ๓ อำเภอ จาก ๗ อำเภอ คือ ผ่านอำเภอเมืองอ่างทอง อำเภอป่าโมก และอำเภอไชโย ทำให้เมืองนี้เต็มไปด้วยสวนผลไม้ สวนเกษตรและท้องนา ชุมชนริมน้ำน้อยและริมน้ำเจ้าพระยาเป็นชุมชนที่เต็มไปด้วยเรื่องราวชีวิตของชาวบ้านธรรมดา ๆ ที่นับวันก็จะห่างหายจากชีวิตผู้คนในเมืองกรุงไปเรื่อย ๆ แต่ยังสามารถเดินทางมาสัมผัสและพูดคุยเรื่องราวกับชาวบ้านริมน้ำได้ ตลอดสายน้ำจะเห็นและรู้สึกถึงความสบาย ร่มรื่นของธรรมชาติริมน้ำได้อย่างชัดเจน นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ

มาเที่ยวทั้งทีก็ต้องทำให้ครบทั้งเที่ยว กิน นอน ช้อป เที่ยวชมวิถีชีวิตทางน้ำ พักโฮมสเตย์สวนเกษตร โฮมสเตย์บ้านไทย ลองเล่นดนตรีไทยดู หรือจะไปพักโฮมสเตย์บ้านบางเจ้าฉ่า ที่นี่จะได้ใกล้ชิดกับคุณป้าที่สามารถจักไม้ไผ่เป็นเส้นเล็กเท่าเส้นผม ทำได้อย่างไรลองไปดู หรือจะทำอาหารทานเอง ผักปลอดสารพิษสด ๆ จากสวน ช่วยคุณลุงหาปลาในลำน้ำน้อยเช้า ๆ มาใส่บาตร เสร็จแล้วก็ตระเวนไปไหว้พระเก่าแก่คู่บ้านคู่เมือง หาอาหารอร่อย ๆ กิน ตลอดทาง

ไปอำเภอต่าง ๆ ก็จะหาซื้อของฝากไปด้วย กินไปเที่ยวไป ถ้าจะให้ดี อย่างน้อยต้องสัก ๓ วัน ๒ คืน จะได้มีโอกาสสัมผัสชีวิตและความสมบูรณ์ของชีวิตที่ไม่ต้องดิ้นรน อย่างนี้สิเมืองไทย

ด้านศิลปะการแสดงทั้งลิเก ดนตรี และกีฬา โดยเฉพาะการแข่งเรือยาว ลูกหลานชาวอ่างทองได้รับสืบทอดงานฝีมือหลายด้าน มาถึงปัจจุบันฝีมือที่ได้รับการขัดเกลาสะท้อนออกมาอย่างเด่นชัด ในผลงานของที่ระลึกต่าง ๆ จนกลายเป็นสินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ได้มาตรฐาน ที่เห็นชัด ๆ ก็เช่น ตุ๊กตาชาววัง ผ้าทอ เครื่องเงิน เครื่องจักสาน การทำกลอง อิฐดินเผา การสร้างบ้านเรือนไทยจำลอง

อีกทั้งยังเป็นจังหวัดของวีรชนคนกล้าในศึกบางระจัน มีวัดมากมายกว่า ๒๐๐ วัด อันเป็นสถานที่น่าศึกษา ทางด้านประวัติศาสตร์และเรื่องราวของความเป็นมาในอดีตของชาติไทย ดังที่ผู้หลักผู้ใหญ่รุ่นกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป รู้จักอ่างทองในชื่อ แขวงเมืองวิเศษชัยชาญ เป็นเสมือนเมืองหน้าด่านที่สำคัญของกรุงศรีอยุธยา ดังปรากฏในพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาหลายตอน โดยเฉพาะในช่วงก่อนกรุงศรีอยุธยาแตก ปลายสมัยกรุงธนบุรีได้ย้ายที่ตั้งเมืองมาอยู่บริเวณฝั่งซ้าย ของแม่น้ำเจ้าพระยาที่บ้านบางแก้ว เรียกชื่อใหม่ว่า “อ่างทอง” เนื่องจากเป็นที่ลุ่ม อู่ข้าว อู่น้ำ อันเป็นเสมือน... **“คลังวัฒนธรรมพื้นบ้านแห่งลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา”**

วัดท่าสุทธาวาส

ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ทิศเหนือติดต่อกับทางสาธารณะ ทิศใต้ติดกับคลองส่งน้ำกรมชลประทาน ทิศตะวันออกติดกับถนนลาดยางเลียบคลองชลประทาน ทิศตะวันตกติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณที่ตั้งวัดเป็นที่ลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตรงข้ามเยื้องไปทางทิศใต้มีคลองแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ตำบลโผงเผง อำเภอป่าโมกไหลไปรวมกับแม่น้ำน้อยที่ตำบลหัวเวียง อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บริเวณที่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาชาวบ้านเรียกว่า **“ปากคลองโผงเผง”** ส่วนที่เลยปากคลองเข้าไปเรียกว่า **“คลองบางหลวง”** ดังปรากฏหลักฐานการเรียกมาตั้งแต่การเสด็จประพาสต้นในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเคยเสด็จผ่านเส้นทางนี้

เขตอาราม บริเวณวัดมีพื้นที่ทั้งหมด ๔๒ ไร่ ๔๗ ตารางวา มีต้นไม้ใหญ่ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ต้นตะเคียนต้นยางทำให้มองเห็นทิวไม้สูงใหญ่เป็นสัญลักษณ์ที่เห็นได้แต่ไกลแสดงถึงความร่มรื่นร่มเย็น

ประวัติวัด

ตามคำบอกเล่าของพระครูสุทธิสารนันท์ เจ้าอาวาสวัดท่าสุทธาวาสองค์ปัจจุบัน และจากการสืบค้นจากอาจารย์เผ่าทอง ทองเจือ ได้ความจากพระนิพนธ์ องค์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ที่ทรงนิพนธ์เกี่ยวกับพระราชประวัติของ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ไว้ว่า **“ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระองค์ได้กระทำสงครามกับพม่าบ่อยครั้ง ก่อนที่จะออกศึกแต่ละครั้งพระองค์ต้องเสด็จไปกระทำพระราชพิธีชิงชัยภูมิ ตัดไม้ข่มนามที่บ้านลุมพลี และนมัสการพระพุทธไสยาสน์ที่วัดป่าโมกวรวิหาร ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งตรงกันข้ามค่อนไปทางเหนือกับวัดท่าสุทธาวาสแล้วจึงเคลื่อนทัพสู่สมรภูมิ”**

สมัยก่อนในฤดูแล้งแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณหน้าวัดท่าสุทธาวาสจะตื้นเขิน มีหาดทรายสามารถเดินข้ามแม่น้ำได้ จึงสันนิษฐานว่าสมเด็จพระนเรศวรมหาราชจะใช้เส้นทางเดินทัพจากกรุงศรีอยุธยาเพื่อทำศึก ผ่านข้ามฟากแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณหน้าวัดท่าสุทธาวาสนี้เอง ในสงครามสำคัญของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับพระเจ้าหงสาวดี พระองค์ทรงมีพระบัญชาให้นำปืนใหญ่บรรทุกเรือไประดมยิงค่ายของพระเจ้าหงสาวดี ซึ่งตั้งอยู่ที่ป่าโมก และสงครามครั้งสำคัญที่สุดของสยามประเทศ คือ สงครามยุทธหัตถี ทรงยกทัพข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาที่วัดท่าสุทธาวาส ขึ้นฝั่งตรงกันข้ามวัดเรียก **“ปากคลองโผงเผง”** ปัจจุบันเรียก **“คลองบางหลวง”** ซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำน้อยได้สันนิษฐานว่ากองทัพเรือคงจะบรรทุกปืนใหญ่และศาสตราวุธ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับอุโบสถวัดท่าสุทธาวาส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเสด็จพระราชดำเนินตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสมอมามิได้ขาด พระองค์ท่านทรงสนพระทัยทุกพระราชภารกิจตั้งแต่ยังทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธร เทพรัตนราชสุดาฯ และยังทรงเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำให้ทรงรู้จักกับราษฎรใน ๓ จังหวัด คือ พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี และอ่างทอง

จากความสนพระทัยและทรงเสด็จมาทอดพระเนตรการฝึกสอนปั้นตุ๊กตาชาววังที่วัดท่าสุทธาวาสอยู่เนืองนิจ ทำให้พระองค์ทรงคุ้นเคยกับวัดและราษฎรในหมู่บ้านเป็นอย่างดี ในบางครั้งก็ทรงโปรดเกล้าฯ เสวยพระกระยาหารร่วมกับราษฎรในหมู่บ้าน ทรงติดตามข่าวคราวความทุกข์สุขของราษฎรเหล่านั้น ดั่งผู้คุ้นเคย เมื่อใดทรงมีเวลาว่างจากพระราชภารกิจ

ก็เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรที่วัดแห่งนี้เป็นประจำจนได้ทอดพระเนตรเห็นความชำรุดทรุดโทรมของอุโบสถหลังเดิม ซึ่งไม่สามารถจะบูรณะซ่อมแซมได้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับเป็นพระราชภาระผูกพันในอันที่จะดำเนินการก่อสร้างอุโบสถหลังใหม่ขึ้นทดแทนอุโบสถหลังเดิม โดยเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีบวงสรวงรื้อถอนอุโบสถหลังเก่า เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๙

จนเวลาผ่านไปกว่า ๕ ปี อุโบสถหลังใหม่ก็ยังไม่ได้ดำเนินการก่อสร้างแต่อย่างใด ทำให้ทรงมีความกังวลพระราชหฤทัย จึงมีพระราชดำรัสสั่งให้ นายทวีป ทวีพาณิชย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง ในขณะนั้นรับเป็นแม่กองในการดำเนินการจัดสร้าง และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้การสนับสนุนด้วยการทรงรับเป็นองค์ประธานจัดถวายผ้าป่าพระกฐิน เพื่อเป็นทุนในการดำเนินการก่อสร้างและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อาจารย์จุลทัศน์ พยาฆรานนท์ เป็นผู้ออกแบบทางสถาปัตยกรรม

เมื่อนายทวีป ทวีพาณิชย์ รับเป็นแม่กองดำเนินงานแล้วได้จัดตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย พระครูวิเศษชัยวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดชัยมงคล ซึ่งมีความชำนาญในการก่อสร้างอุโบสถเป็นอย่างดี นายกำจัด คงมีสุข ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมสาขาศิลปะและสถาปัตยกรรมไทย คณะช่างและวิศวกรของเทศบาลเมืองอ่างทองทำการเขียนแบบรายละเอียดโครงสร้างตามรูปแบบสถาปัตยกรรมนั้น

เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๓ เริ่มก่อสร้างอุโบสถจนแล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ รวมเป็นเวลา ๑ ปี ๒ เดือน โดยน้อมเกล้าฯ ถวายในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๓ รอบ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔

วันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีฉลองอุโบสถ ทรงตัดหวายลูกนิมิต ทรงเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถ ทอดพระเนตรพระตำหนักกลางสระน้ำที่จังหวัดอ่างทองจัดสร้างถวายเพื่อเป็นที่ประทับ

จัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ๑ ศูนย์ : ๑ ตำบล

(เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมการนำหลักธรรมไปพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยทุกระดับทั่วประเทศ)

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

เหตุผลความจำเป็น

จากสภาพปัญหาของชาติในปัจจุบันพบว่า ปัญหาด้านสังคม โดยเฉพาะการขาดคุณธรรมจริยธรรมนับเป็นปัญหาระดับชาติ เนื่องจากบ้านเมืองและบริบทของสังคมไทยเปลี่ยนไปมาก การพัฒนาประเทศก็เปลี่ยนตามไป โดยรวมพบว่า บริบทของสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปยึดวัตถุนิยม บริโภคนิยมตามกระแสแนวทางของโลกาภิวัตน์ในทุกมิติ การพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารอย่างรวดเร็วที่มุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ ยิ่งทำให้คนไทยมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น แต่เกิดปัญหาด้านพฤติกรรม คือ การย่อหย่อนในศีลธรรม จริยธรรม ปัญหาสังคมหลายด้าน ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ดีงามตามโครงสร้างของสังคมไทยจางหายไป และสร้างผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชาติอย่างรุนแรง พร้อมกับการล่มสลายของสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่รับกระแสบริโภคนิยมโดยปราศจากภูมิคุ้มกัน ทำให้ประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมไทยห่างไกลศาสนา ขาดการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน กลายเป็นสังคมที่ละเลยคุณธรรมจริยธรรม นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ด้วยผลการศึกษาวิจัยของสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยต่าง ๆ ได้ศึกษาวิจัยเป็นสิ่งยืนยัน และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างมาตรการรองรับในการปรับเปลี่ยนบริบทสังคมไทยปัจจุบันด้วยหลักธรรมของศาสนา ซึ่งเป็นทุนทางสังคมของชาติที่จะนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติอย่างยั่งยืน

จากเหตุผลความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น กรมการศาสนาได้พิจารณาเห็นว่า **โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นโครงการที่สามารถพัฒนาเด็ก เยาวชนของชาติและประชาชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นโครงการที่มีทุนเดิม มีกระบวนการบริหารจัดการที่มีรูปแบบที่ชัดเจนและครอบคลุมในเนื้อหาสาระที่จะสามารถนำมาเป็นโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในชุมชน/ท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม โดยมีวัดเป็นฐานปฏิบัติ** ซึ่งตรงตามความต้องการของวัด ชุมชน บ้าน และโรงเรียน แต่เงื่อนไขความสำเร็จจะต้องมีการปรับกระบวนทัศน์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้ทันยุคทันสมัย มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน/ท้องถิ่น เป็นสถานที่ที่เด็ก เยาวชน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไปมีความต้องการที่จะเรียนรู้ศีลธรรม การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นวิถีชีวิตของคนในสภาพความเป็นจริง ดังนั้น กรมการศาสนาจึงได้พิจารณาเห็นว่า ควรมีการเปิดวัดทุกวัดให้ทำหน้าที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในชุมชน และ**ขยายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ให้ครบทุกตำบล**

เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยทุกคนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเหตุผลและความจำเป็นดังนี้

๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องยุทธศาสตร์การเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ ในการเพิ่มคุณภาพและศักยภาพคน มุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจ คุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคม ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องเรื่องการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง

๒. นโยบายรัฐบาล ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณธรรมนำความรู้ ที่เน้นในเรื่องการสร้างสังคมเข้มแข็งที่คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานของคุณธรรม ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืน บนฐานของวัฒนธรรมไทย เชิดชูคุณค่าและจิตวิญญาณของความเป็นไทย ตลอดจนสร้างความสามัคคี เอื้ออาทร สมานฉันท์ของสังคมและประเทศชาติ เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืน

๓. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้กล่าวถึงบทบาทของสถาบันศาสนากับองค์กรอื่น ๆ เช่น วัด จะเป็นแหล่งเรียนรู้ เสริมสร้าง และพัฒนาให้ประชาชนทุกระดับเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๔. กระทรวงวัฒนธรรมในฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐบาล ได้กำหนดในแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนในชาติ คือ การสร้างค่านิยม จิตสำนึก และภูมิปัญญาคนไทย ส่งเสริมการนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้คนในสังคมมีค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี โดยส่งเสริมให้มีการนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิตภายใต้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง จะส่งผลให้คนในสังคมมีหลักธรรมทางศาสนาในการดำเนินชีวิต ตลอดจนดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ไม่เดือดร้อน

๕. ตามบทบาทของกรมการศาสนา มีบทบาทอำนาจหน้าที่ส่งเสริมเพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม และการเสริมสร้างศีลธรรม ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก เยาวชน และประชาชน เสริมสร้างคนในชาติให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนและสังคมที่มีคุณภาพ ด้วยหลักธรรมทางศาสนา นำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างถาวร

๖. ภารกิจของคณะสงฆ์ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ศาสนธรรม การศึกษาสงเคราะห์ เป็นภารกิจที่มีอุปการคุณต่อสังคมไทย

เป็นอันมาก โดยช่วยหล่อหลอมประชาชนชาวไทยให้ยึดมั่นในคุณธรรม และดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มุ่งหวังให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม สำหรับด้านการศึกษาสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เด็กและเยาวชนของชาติทั้งด้านการศึกษา การอบรมสั่งสอน การให้ที่อยู่อาศัยและอาหาร ทำให้เด็ก ๆ มีความอบอุ่นและมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะที่กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้รับงบประมาณให้ดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นโครงการที่วัดจัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาอบรมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งปัจจุบันมีเพียง จำนวน ๑,๘๐๐ ศูนย์เท่านั้น

๗. ภาคคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมได้เห็นด้วยที่กรมการศาสนาจะขยายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไปทุกพื้นที่ของชุมชน โดยตั้งเป้าหมายไว้ ๑ ศูนย์ ต่อ ๑ ตำบล ซึ่งได้เห็นว่า เป็นโครงการที่ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมการนำหลักธรรมไปพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยในทุกระดับทั่วประเทศ

๘. โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ที่รัฐบาลอุดหนุนอยู่แล้ว จำนวน ๒๐,๐๐๐ รูป ทั่วประเทศ เชื่อมโยงกับโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สามารถนำเด็กเยาวชนไทย ตลอดจนผู้ปกครอง คนในชุมชน/ท้องถิ่น เข้าวัดโดยมีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์รองรับที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ศีลธรรมของทุกตำบล เป็นการเสริมสร้างให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ และเป็นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างบูรณาการด้วย

๙. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสเรียนธรรมศึกษาและสนับสนุนให้มีการสอบธรรมศึกษาทุกระดับแก่เยาวชนทั่วประเทศ ซึ่งขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการเรียนการสอนธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก โดยบรรจุลงในหลักฐานการศึกษาของนักเรียน ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา วัดและชุมชนได้อย่างบูรณาการ นับเป็นการวางรากฐานในการพัฒนาที่ยั่งยืนของชาติได้มิติหนึ่ง

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้ให้ความสำคัญของการเผยแพร่คุณธรรมปลูกฝังคุณธรรมในรูปแบบของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ คือ เพื่ออบรมสั่งสอนให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม วัฒนธรรมให้เกิดมีในจิตใจของเยาวชนและเห็นคุณค่าความสำคัญของพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อฝึกเยาวชนให้เป็นคนดี มีนิสัยขยันขันแข็งในการศึกษา มีความเคารพรัก มีความกตัญญูรู้คุณค่าของบิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้เจริญด้วยคุณธรรมทั่วไป และเพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสาธารณสมบัติ ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน จากการศึกษาผลงานวิจัย และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง พบว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นโครงการที่สามารถพัฒนาเด็ก เยาวชนของชาติได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นโครงการ

ที่มีทุนเดิม มีกระบวนการบริหารจัดการที่มีรูปแบบที่ชัดเจนและครอบคลุมในเนื้อหาสาระที่จะเป็นโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในชุมชน ท้องถิ่นได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยมีวัดเป็นฐาน (Temple-Based Management) มีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติ และชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการ ซึ่งตรงตามความต้องการของวัด ชุมชน (บ้าน) และโรงเรียน แต่เงื่อนไขความสำเร็จจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนทัศน์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้ก้าวทันยุคทันสมัยพร้อมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ศีลธรรมในวัดได้อย่างแท้จริง

การขยายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ในการนี้ กรมการศาสนาได้วางแผนยุทธศาสตร์ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ที่จะขยายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีเป้าหมายที่จะปรับกระบวนทัศน์ของศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ๑ ศูนย์ : ๑ ตำบล ซึ่งจะเป็นทั้งแหล่งอบรมศีลธรรม แหล่งจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาฯ โดยจะนำทุนทางสังคม คือ สถาบันศาสนา ได้แก่ วัด ให้กลับมาทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนา ปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันดีงามแก่พุทธศาสนิกชนและประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมทั่วประเทศ ได้พิจารณาเห็นว่า การปรับกระบวนทัศน์และการพัฒนาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อย่างยั่งยืน ชุมชนจะมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการจัดตั้งศูนย์ฯ ด้วยเหตุผลดังนี้

๑. ชุมชนเป็นฐานรากของชีวิตและความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม ชุมชน หมายรวมถึง บ้าน องค์กร โรงเรียน ที่ทำงาน หรือสถานที่อื่น ๆ ที่ผู้คนจะมาสร้างการเรียนรู้และความผูกพันระหว่างกัน

๒. ชุมชนเป็นฐานรากที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ทุกภาคส่วนจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างความรู้ของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและการสร้างความสุขของชุมชน การพัฒนาภาพรวมจึงจะประสบผล

๓. การจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จะต้องอาศัยฐานของชุมชนของตนเองที่มีอยู่ และปรับกระบวนการให้เกิดจากความต้องการของชุมชน โดยร่วมมือร่วมใจกันจัดตั้งศูนย์ฯ เพื่อลูกหลานและทุกคนในชุมชน โดยศูนย์ฯ ที่จัดตั้งจะเป็นวิถีชีวิตของชุมชนฯ โดยมีกรอบแนวทางจากกรมการศาสนาในการจัดตั้งฯ

๔. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่จัดตั้งโดยความร่วมมือร่วมใจของวัด ชุมชน (บ้าน) และโรงเรียนทุกภาคส่วนของชุมชนจะต้องเห็นประโยชน์ ที่จะเป็นแหล่งเสริมสร้างวัฒนธรรมที่ให้คุณค่ากับการเรียนรู้ของทุกคนในชุมชน นำศักยภาพในการพัฒนาของชุมชนเอง และให้ชุมชนมีความภาคภูมิใจฯ

การขอจัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
(ในส่วนกลาง)

คุณสมบัติ

๑. วัด มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐ

๒. มีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ฯ รองผู้อำนวยการศูนย์ฯ จำนวน ๒ รูป/คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า ๕ รูป/คน เลขานุการศูนย์ฯ

๓. มีนักเรียน จำนวนไม่น้อยกว่า ๓๕ คนขึ้นไป

๔. มีครูผู้สอน จำนวน ๑ รูป/คนต่อนักเรียน ๓๕ คน

๕. มีสถานที่เรียนเหมาะสม เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

ขั้นตอนการขอจัดตั้ง

๑. วัด มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐที่จะขอจัดตั้งศูนย์ฯ กรอกรายละเอียดในแบบฟอร์มขอจดทะเบียน (ตามตัวอย่างแนบท้าย) ยื่นให้เจ้าคณะแขวง เพื่อขอความเห็นชอบ

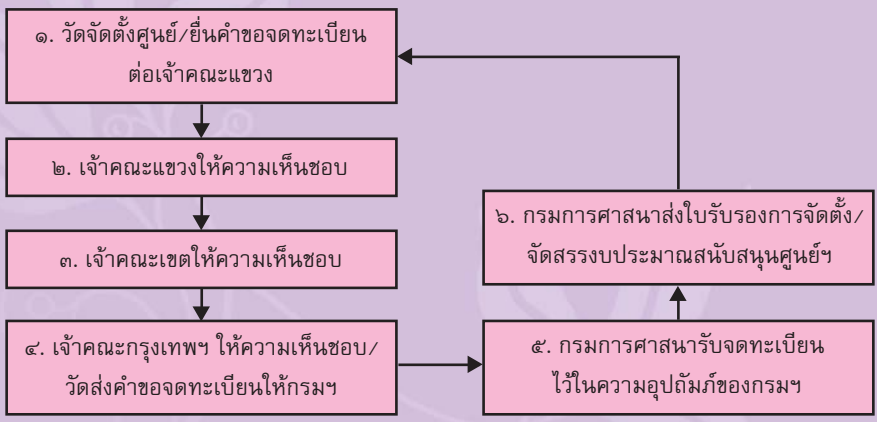
๒. เจ้าคณะแขวง พิจารณาให้ความเห็นชอบ และวัด มูลนิธิ ฯลฯ ยื่นต่อเจ้าคณะเขต เพื่อขอความเห็นชอบ

๓. เจ้าคณะเขต พิจารณาให้ความเห็นชอบ และวัด มูลนิธิ ฯลฯ ยื่นต่อเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความเห็นชอบ

๔. เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร พิจารณาให้ความเห็นชอบ และวัด มูลนิธิ ฯลฯ ส่งแบบฟอร์มขอจดทะเบียนไปที่กรมการศาสนา

๕. กรมการศาสนารับจดทะเบียน และส่งใบรับรองการจัดตั้งเป็นศูนย์ฯ ให้วัด มูลนิธิ ฯลฯ

ขั้นตอนการจดทะเบียนในส่วนกลาง

แนวการดำเนินงานกิจกรรมในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

๑. เป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาและวิชาเสริมฯ

๒. จัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา จะเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมีบทบาทต่อการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา อนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมไทย เรื่องศาสนพิธีที่ทรงคุณค่าให้ดำรงสืบไปสู่อนุชนรุ่นต่อไป ซึ่งการจัดกิจกรรมจะดำเนินการ เพื่อพัฒนาคุณภาพทุกช่วงวัยของชีวิตของประชาชนให้เป็นคนดีมีปัญญาและมีความสุขดังนี้

- จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามโครงการต่าง ๆ ของกรมการศาสนาที่จะบูรณาการ (Integration) เข้าไปในศูนย์แห่งนี้ เช่น กิจกรรมการประกวดการสวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะ กิจกรรมแสดงความกตัญญูในวันแม่แห่งชาติ กิจกรรมธรรมทัศนาจร กิจกรรมปฏิบัติธรรม กิจกรรมการอบรมศาสนพิธีกร กิจกรรมอบรมจริยธรรมนักเรียน กิจกรรมการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณร ฯลฯ
- จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อธำรงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีทางวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีการบวช ประเพณีหล่อเทียนพรรษา ประเพณีการสืบชะตา ประเพณีประจำถิ่นของชาวอำเภออัมพวา ประเพณีถวายผ้าอาบน้ำฝน ฯลฯ
- จัดตั้งชมรมตามความเหมาะสมและความพร้อมของชุมชน เป็นชมรมที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลายตามที่ชุมชนสนใจ ซึ่งต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจและเป็นความต้องการของชุมชนเอง เช่น ชมรมฟังเทศน์ปฏิบัติธรรมทุกวันอาทิตย์ ชมรมมัคคุเทศก์น้อยนำชมวัดต้อนรับผู้มาเยือน

ตัวอย่าง กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมวัดร่วมกับโรงเรียนและชุมชนจัดกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่จะเป็นความต้องการคนในพื้นที่ ที่เป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชมแบบเรียบง่าย เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม อาทิ

โครงการ	วัตถุประสงค์	กิจกรรมในโครงการ
๑. โครงการอบรมพัฒนาจิต ต้องการให้ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม	๑. เพื่อเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ๒. เพื่อนำหลักธรรมคำสอนไปใช้ในการดำรงชีวิต ๓. เพื่อปลูกฝังจรรยามารยาทอันเป็นวัฒนธรรมของชาติแก่เยาวชน ๔. เพื่อให้เยาวชนมีความเข้าใจและปฏิบัติสมาธิได้ถูกต้องสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	- ทำวัตรสวดมนต์ - ฝึกมารยาทและศาสนพิธีชาวพุทธ - ฝึกบริหารจิตเจริญปัญญา (จิตตภาวนา)
๒. โครงการสวดมนต์ประจำวันสำหรับนักเรียน โดยมีพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสอนสวดมนต์ทำนองสรภัญญะสรรเสริญพระรัตนตรัย	๑. นักเรียนสวดมนต์แปลแผ่เมตตา และกรวดน้ำได้ ๒. นักเรียนตระหนักในคุณของพระรัตนตรัย ๓. นักเรียนมีสมาธิ ๔. นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	กิจกรรมสวดมนต์เป็นการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวัด โรงเรียน และชุมชน โดยพระสอนศีลธรรมและคณะครูมีส่วนร่วม โดยแจ้งไปยังผู้ปกครอง โดยจะใช้เวลาหลังเลิกเรียนทุกวันศุกร์ ประมาณ ๓๐ นาที อธิบายเหตุผลวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองทราบ
๓. โครงการพัฒนาวัด เป็นกิจกรรมที่บูรณาการระหว่างวัด โรงเรียน และชุมชน	๑. เพื่อประสานสัมพันธ์ระหว่างวัด โรงเรียน และชุมชนในการร่วมบำเพ็ญประโยชน์ ๒. เพื่อร่วมกันพัฒนาสภาพแวดล้อมของวัดให้สะอาดและสวยงาม ๓. ฝึกให้ทุกคนในชุมชนได้รักษาหวงแหน และมีส่วนร่วมในการดูแลวัด รักษาวัดของชุมชน	กิจกรรมพัฒนาวัดเป็นความร่วมมือระหว่างวัด โรงเรียน และชุมชน โดยวัดมีพระภิกษุสามเณร โรงเรียนมีนักเรียนและครู มีผู้ปกครอง พี่น้องญาติฯ ร่วมกันจัดกิจกรรมวัดทุกวันอาทิตย์ เป็นต้น

โครงการ	วัตถุประสงค์	กิจกรรมในโครงการ
๔. โครงการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วัดโรงเรียนและชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	๑. เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๒. เพื่อให้พุทธศาสนิกชนทุกคนในชุมชนเป็นแนวทางในการขัดเกลาและยึดเหนี่ยวจิตใจนักเรียน	๑. กิจกรรมถวายเทียนพรรษานำคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชนร่วมกันแห่เทียนพรรษา ๒. กิจกรรมถวายผ้าพระกฐิน ๓. กิจกรรมเวียนเทียน ๔. กิจกรรมทำบุญ ปฏิบัติธรรม ฟังธรรมเทศนา
๕. กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอื่น ๆ ที่สามารถเชื่อมโยงบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน		๑. กิจกรรมฟังธรรมเทศนา นั่งสมาธิ ทำบุญตักบาตร ๒. สวดมนต์ไหว้พระทุกสัปดาห์ ๓. การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ๔. ฝึกศาสนพิธีกร ปฏิบัติเพื่อการนำไปใช้ ๕. เข้าวัดวันธรรมสวนะ ฯลฯ

๓. จัดเป็นห้องสมุดแห่งการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาของชุมชน

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ บางแห่งอาจเป็นวัดเก่า มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ เป็นสถานที่สำคัญของชาติ อาจจัดเป็นห้องสมุดทางประวัติศาสตร์และพระพุทธศาสนาของชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการนำพระพุทธศาสนาและความรู้ทางประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็ก เยาวชน โดยจัดเป็นห้องสมุดแห่งการเรียนรู้ (Learning Resource Library) ทางประวัติศาสตร์และพระพุทธศาสนาของชุมชน อันจะทำให้เกิดมรดกทางปัญญาแก่ผู้เข้าวัด และเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในเรื่อง **“คุณธรรมนำความรู้”** และเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ กับทั้งเป็นการปฏิรูปสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข บนพื้นฐานคุณธรรมร่วมกัน เป็นการพัฒนาคนในทุกระดับเพื่อรองรับการพัฒนาสู่การเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและคุณธรรม โดยอาจจัดเป็น **“ห้องสมุดแห่งการเรียนรู้” “อุทยานการศึกษากลางแจ้ง”** (ต้นไม้พูดได้ ที่อ่านหนังสือธรรมะ ซุ้มอ่านหนังสือธรรมะ)

- การบริการความรู้ทางพระพุทธศาสนาด้วยเอกสาร หนังสือ ตำราจัดแยกหมวดหมู่เป็นห้องสมุดทางพระพุทธศาสนาสำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชน

- การบริการความรู้ทางประวัติศาสตร์ของชุมชน อาทิ ประวัติของชุมชน เป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์และพระพุทธศาสนา จนเกิดความรักและความภาคภูมิใจในชุมชนของตนและรู้คุณค่าของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

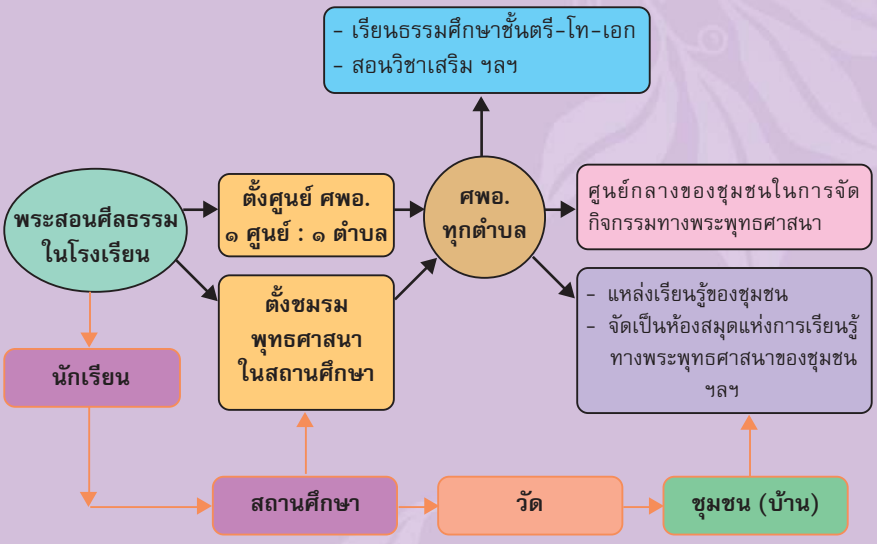
- การบริการความรู้เชิงประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว แนะนำสิ่งที่มีอยู่ในวัดเพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้รับรู้ข้อมูลและความรู้ที่เป็นจุดเน้นของศูนย์แห่งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลและความรู้ของวัดแห่งนี้ อาจจัดทำโครงการ

งาน/โครงการ/กิจกรรม	แนวทางการดำเนินการ
- เสนอโครงการมัคคุเทศก์น้อย เด็ก เยาวชนในชุมชน แนะนำวัดแก่ผู้เข้าชมและเยี่ยมเยียนวัด พร้อมทั้งให้ความรู้และทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์น้อย ทั้งเรื่องการแต่งกาย การนำเสนอการแนะนำแก่ผู้เข้าชมวัดและกิจกรรมของวัด - เสนอการจัดทำแผนที่ แผนผังชุมชน เอกสารการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับวัด การประชาสัมพันธ์ให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	- พระสอนศีลธรรมของวัดเป็นผู้เสนอแนะ - พระภิกษุสงฆ์ของวัด - ครู-อาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียน หน่วยงานในพื้นที่ร่วมดำเนินการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

กรอบการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
โดยฐานจากโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๐
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๒๙๙/๒๕๕๐
เรื่อง ขอความเห็นชอบการขยายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้มีหนังสือที่ วธ ๐๓๐๓/๑๙๔๖ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๐ แจ้งว่า ได้จัดทำโครงการที่ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมการนำหลักธรรมไปพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยในทุกระดับทั่วประเทศ ซึ่งได้ใช้กระบวนการพัฒนามิติใหม่ที่สามารถบูรณาการร่วมกันระหว่างบุคลากรและทรัพยากร เป็นแหล่งรวมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่หลากหลายครบวงจร สามารถตอบสนองผู้ใช้บริการ ได้แก่ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ได้มีการปรับปรุงยกระดับการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนและการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป อีกทั้งได้พัฒนารูปแบบเป็นศูนย์การเรียนรู้ศีลธรรมในวัด มุ่งเน้นให้วัดเป็นฐานในการเผยแพร่คุณธรรมจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนมีศีลธรรม และได้มีนโยบายที่จะสนับสนุนให้มีการขยายศูนย์ฯ ซึ่งในขณะนี้มีจำนวน ๑,๘๐๐ ศูนย์ ไปทุกพื้นที่ของชุมชน โดยตั้งเป้าหมายไว้ ๑ ตำบล ต่อ ๑ ศูนย์

ในการนี้ กรมการศาสนาพิจารณาเห็นควรขยายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกตำบล และขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดแจ้งเจ้าคณะผู้ปกครองในสังกัดได้ให้การสนับสนุนตามสมควร รายละเอียดปรากฏตามหนังสือคู่มือศูนย์การเรียนรู้ศีลธรรมในวัด (ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์) ที่แนบถวายในที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองให้การสนับสนุน

(นางจุฬารัตน์ บุณยากร)
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดท่าสุทธาวาส อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ร่วมกับวัดท่าสุทธาวาส ชุมชน และสถานศึกษา ร่วมจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดท่าสุทธาวาส อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นแหล่งจัดการเรียนการสอนทางพระพุทธศาสนา และเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันสำคัญของชาติ และวันอื่น ๆ ตลอดปี เพื่อให้กลุ่มพุทธศาสนาในสถานศึกษาเป็นกลุ่มจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา และเพื่อให้เด็ก เยาวชน ประชาชน ได้เรียนรู้พระพุทธศาสนาในรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

เด็ก นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทุกตำบล จะมีแหล่งเรียนรู้ศีลธรรมในวัดของชุมชนทุกตำบล และอื่น ๆ จากการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย สร้างเสริมปัญญาที่สามารถบูรณาการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนและศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายปรีชา กันธิยะ	อธิบดีกรมการศาสนา
นายปกรณ์ ตันสกุล	รองอธิบดีกรมการศาสนา
นายกฤษณัญพงษ์ ศิริ	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
นายพิสิฐ เจริญสุข	ผู้อำนวยการกองศาสนูปถัมภ์
นางสาวภัคสุจี์ภรณ์ จิปิภพ	เลขานุการกรมการศาสนา

ผู้จัดทำ

นายปัญญา สละทองตรง	นางศรีนวล ลักกิตโร
นางสาววันทนา บุณณะโพลัง	นางสาวภคภรณ์ อมรรัตน์
นางสาวจิตรา เกตุสร้อย	นางสาวพัชราพร ช่วยทอง
นายยอดชาย แสงศิริ	นายวีระพงษ์ ฉัตรเวทิน
นางสุรีย์ เกาศล	ฝ่ายบริหารทั่วไป สล.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทร. ๐-๒๕๖๑-๔๕๖๗ โทรสาร ๐-๒๕๗๙-๕๑๐๑ นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๐